

Határozatok Tára

C-584/19. sz. ügy

**A és társai
elleni
büntetőeljárás**

(a Landesgericht für Strafsachen Wien [Ausztria] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

A Bíróság ítélete (nagytanács), 2020. december 8.

„Előzetes döntéshozatal – Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Európai nyomozási határozat – 2014/41/EU irányelv – Az 1. cikk (1) bekezdése – A 2. cikk c) pontjának i. és ii. alpontja – Az »igazságügyi hatóság« és a »kibocsátó hatóság« fogalma – Valamely tagállam ügyészsége által kibocsátott európai nyomozási határozat – A végrehajtó hatalomtól való függetlenség”

Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozat – 2014/41 irányelv – Az irányelv 1. cikkének (1) bekezdése és 2. cikkének c) pontja értelmében vett igazságügyi hatóság és kibocsátó hatóság fogalma – Ügyész vagy ügyészség – Bennfoglaltság – Az említett ügyész vagy ügyészség és a végrehajtó hatalom között esetlegesen fennálló, törvényben meghatározott alárendeltségi viszony – A végrehajtó hatalomtól származó egyedi rendelkezéseknek vagy utasításoknak való alárendeltség kockázata – Hatás hiánya

(2014/41 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 1. cikk, (1) bekezdés, és 2. cikk, (1) bekezdés)

(lásd: 46., 50–54., 63., 64., 69., 72., 74., 75. pont és a rendelkező rész)

Összefoglalás

Az európai elfogatóparanccsal ellentétben az európai nyomozási határozatot kibocsáthatja valamely tagállam olyan ügyészsége, amely ki van téve azon kockázatnak, hogy a végrehajtó hatalomtól származó egyedi rendelkezéseknek vagy utasításoknak alá lehet rendelve

Az európai nyomozási határozattal érintett személy alapvető jogai kellő védelemben részesülnek mind a kibocsátás szakaszában, mind pedig a más tagállamban történő végrehajtás szakaszában

A Staatsanwaltschaft Hamburg (hamburgi ügyészség, Németország) csalás miatt nyomozást indított A. és további ismeretlen személyek ellen. Azzal gyanúsítják őket, hogy 2018 júliusában jogellenesen megszerzett adatok felhasználásával tizenhárom átutalási megbízást hamisítottak, amelyek alapján összesen hozzávetőleg 9800 euró került átutalásra az A. nevére szóló, egy osztrák banknál vezetett bankszámlára. Ezen ügy felderítése keretében a hamburgi ügyészség 2019

májusában európai nyomozási határozatot¹ bocsátott ki, amelyet továbbított a Staatsanwaltschaft Wiennek (bécsi ügyészség, Ausztria), és amelyben arra kérte a bécsi ügyészséget, hogy a szóban forgó bankszámla érintett időszakra vonatkozó kivonatainak másolatát továbbítsa számára. Márpedig az osztrák büntetőeljárás törvénykönyv szerint az osztrák ügyészség előzetes bírósági jóváhagyás nélkül nem rendelhet el ilyen nyomozási cselekményt. Így 2019. május végén a bécsi ügyészség az említett nyomozási cselekmény jóváhagyását kérte a Landesgericht für Strafsachen Wientől (bécsi regionális büntetőbíróság, Ausztria).

E bíróság előtt, miután megállapította többek között, hogy a német bíróságok szervezetéről szóló törvény szerint a hamburgi ügyészség utasításokat, köztük egyedi utasításokat is kaphat a Justizsenator von Hamburgtól (hamburgi igazságügyi miniszter, Németország), felmerült a kérdés, hogy ezt az európai nyomozási határozatot az osztrák hatóságoknak végre kell-e hajtaniuk. Ezek a kérdések konkrétan arra vonatkoztak, hogy alkalmazható-e az európai nyomozási határozatról szóló irányelv összefüggésében a Bíróságnak a 2002/584 kerethatározat² értelmében vett európai elfogatóparancsot „kibocsátó igazságügyi hatóság” fogalmára vonatkozó közelmúltbeli ítélkezési gyakorlata. Következésképpen az említett bíróság úgy határozott, hogy a Bírósághoz fordul azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy valamely tagállami ügyészség az ezen irányelv értelmében vett európai nyomozási határozat kibocsátására hatáskörrel rendelkező „igazságügyi hatóságnak” tekintendő-e annak ellenére, hogy ki van téve azon kockázatnak, hogy alá lehet rendelve a végrehajtó hatalomtól származó egyedi rendelkezéseknek vagy utasításoknak ezen határozat meghozatala keretében.

A Bíróság álláspontja

A nagytanácsban eljáró Bíróság megállapítja, hogy az európai nyomozási határozatról szóló irányelv értelmében vett „igazságügyi hatóság” és „kibocsátó hatóság” fogalma alá tartozik valamely tagállami ügyész, vagy általánosabban valamely tagállami ügyészség, függetlenül az ügyész vagy az ügyészség és e tagállam végrehajtó hatalma között fennálló, törvényben meghatározott alárendeltségi viszonytól, amely alapján ki van téve azon kockázatnak, hogy közvetlenül vagy közvetetten alá lehet rendelve a végrehajtó hatalomtól származó egyedi rendelkezéseknek vagy utasításoknak az európai nyomozási határozat kibocsátására vonatkozó határozat meghozatala keretében.

E tekintetben a Bíróság előjáróban megjegyzi, hogy az európai nyomozási határozat csak akkor hajtható végre, ha az azt kibocsátó hatóság „kibocsátó hatóság”⁴, és hogy amennyiben ezt a határozatot nem az adott ügyben hatáskörrel rendelkező bíró, bíróság, nyomozási bíró vagy ügyész bocsátja ki, azt egy „igazságügyi hatóságnak” érvényesítenie kell mielőtt azt végrehajtás céljából más tagállamnak továbbítanák.

¹ Ezt az európai nyomozási határozatot a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló, 2014. április 3-i 2014/41 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 30., 1. o.; helyesbítés: HL 2017. L 328., 142. o.; a továbbiakban: az európai nyomozási határozatról szóló irányelv) alapján bocsátották ki.

² Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat (HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.; a továbbiakban: az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat).

³ 2019. május 27-i OG és PI (Lübecki és zwickauai ügyészség) ítélet (C-508/18 és C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 90. pont); 2019. május 27-i PF (Litvánia főügyésze) ítélet (C-509/18, EU:C:2019:457, 57. pont). A német ügyészségekre vonatkozó, 2009. május 27-i OG és PI (Lübecki és zwickauai ügyészség) ítélet (C-508/18 és C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) 90. pontjában a Bíróság ugyanis megállapította, hogy a 2002/584 kerethatározat értelmében vett „kibocsátó igazságügyi hatóság” fogalma nem terjed ki valamely tagállam azon ügyészségére, amely ki van téve azon kockázatnak, hogy közvetlenül vagy közvetetten alá lehet rendelve a végrehajtó hatalomtól származó egyedi rendelkezéseknek vagy utasításoknak az európai elfogatóparancs kibocsátására vonatkozó határozat meghozatala keretében.

⁴ Az európai nyomozási határozatról szóló irányelv 2. cikkének c) pontja értelmében.

E pontosítást követően a Bíróság először is megjegyzi, hogy az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározattól eltérően, amely anélkül hivatkozik a „kibocsátó igazságügyi hatóságra”, hogy az e fogalom alá tartozó hatóságokat konkrétan megnevezné, az ügyész az európai nyomozási határozatról szóló irányelvben⁵ kifejezetten szerepel azon hatóságok között, amelyek a bíróhoz, a bírósághoz vagy a nyomozási bíróhoz hasonlóan „kibocsátó hatóságnak” tekintendők. Ezenkívül a Bíróság megjegyzi, hogy ebben az irányelvben az ügyész azon „igazságügyi hatóságok” között szerepel, amelyek jogosultak az európai nyomozási határozatot érvényesíteni, mielőtt azt a végrehajtó hatóságnak továbbítanák, amennyiben ezt a határozatot nem az adott ügyben hatáskörrel rendelkező bíró, bíróság, nyomozási bíró vagy ügyész bocsátotta ki.⁶ Megállapítja, hogy az említett irányelv nem köti az ügyész „kibocsátó hatóságnak”, illetve „igazságügyi hatóságnak” minősülését ahhoz, hogy ne álljon az adott tagállam végrehajtó hatalmával szemben törvényben meghatározott alárendeltségi viszonyban.

Ezt követően a Bíróság hangsúlyozza, hogy az európai nyomozási határozat kibocsátására vagy érvényesítésére eltérő eljárás és garanciák vonatkoznak, mint amelyek az európai elfogatóparancs kibocsátását övezik. Különösen arra hivatkozik, hogy az európai nyomozási határozatról szóló irányelv értelmében az ilyen határozatot kibocsátó vagy érvényesítő ügyésznek figyelembe kell vennie az arányosság elvét és az érintett személy alapvető jogait, és hogy a határozatával szemben a hasonló belföldi esetekben igénybe vehetőekkel egyenértékű, hatékony jogorvoslati lehetőségeknek kell rendelkezésre állniuk. A Bíróság ezenkívül hangsúlyozza, hogy ez az irányelv lehetővé teszi a végrehajtó hatóság és tágabb értelemben a végrehajtó állam számára, hogy különböző mechanizmusok révén biztosítsa ezen elv és az érintett személy alapvető jogainak tiszteletben tartását. A Bíróság ez alapján megállapítja, hogy az európai nyomozási határozatról szóló irányelv számos olyan garanciát tartalmaz, amely lehetővé teszi az érintett személy alapvető jogai védelmének biztosítását mind az európai nyomozási határozat kibocsátása vagy érvényesítése szakaszában, mind pedig annak végrehajtása során.

Végül a Bíróság megjegyzi, hogy az európai nyomozási határozat eltérő célokat követ, mint az európai elfogatóparancs. Míg ugyanis az európai elfogatóparancs a büntetőeljárás lefolytatása, vagy szabadságvesztés-büntetés, illetve szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása végett keresett személy elfogására és átadására irányul, addig az európai nyomozási határozat célja egy vagy több konkrét nyomozási cselekmény végrehajtása bizonyítékszerzés céljából. Így, még ha bizonyos nyomozási cselekmények kényszerítő jellegűek is lehetnek, az európai nyomozási határozat – az európai elfogatóparanccsal ellentétben – nem olyan jellegű, hogy sértené az érintett személy szabadsághoz való jogát.

Ennélfogva a Bíróság szerint, tekintettel az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat és az európai nyomozási határozatról szóló irányelv közötti eltérésekre, nem alkalmazható az európai nyomozási határozatról szóló irányelv összefüggésében a közelmúltban hozott ítéleteiben⁷ elfogadott azon értelmezés, amely szerint az e kerethatározat értelmében vett „kibocsátó igazságügyi hatóság” fogalma nem foglalja magában azokat a tagállami ügyészségeket, amelyek ki vannak téve azon kockázatnak, hogy a végrehajtó hatalomtól származó egyedi utasításoknak alá lehetnek rendelve.

⁵ Ezt írja elő az európai nyomozási határozatról szóló irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontja.

⁶ Ezt mondja ki az európai nyomozási határozatról szóló irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja.

⁷ 2019. május 27-i OG és PI (Lübecki és zwickaui ügyészség) ítélet (C-508/18 és C-82/19 PPU, EU:C:2019:456); 2019. május 27-i PF (Litvánia főügyésze) ítélet (C-509/18, EU:C:2019:457).